

Uredništvo in uprava:
Ljubljana,
Selenburgova ulica št. 6/II

DELAVEC

Izhaja vsak četrtek.

Stane posamezna šte. 1 Din,
mesečno Din 3.—, celoletno
25 Din. — Za člane izvod
po 60 para.

Oglaš po dogovoru.

Dopisi morajo biti frankirani
in podpisani, ter opremljeni
s štamp. dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije se poštnine
proste.

Glasilo Strokovne komisije za Slovenijo. (Pokrajinski odbor GDSJ.)

Sredi velikih bojev.

Ze 21 dni stoji 10.000 delavcev Trboveljskega revirja v stavki. Družba brani trdovratno svoje dobičke. Delavstvo stoji pred ostro borbo, — za najskromnejšo eksistenco. Zahteve, ki so jih vložili rudarji, ne presegajo višine, ki so jih druge stroke, kojih konjunktura je daleko slabša, že dosegle — in to celo brez večjih bojev. Samo Trboveljska družba hoče iti tu svojo pot in tira s svojo kapitalistično trmo delavstvo do skrajnega.

Vse naše organizacije prosimo, da se resnosti tega boja zavedajo. Res, da vodi stavko Zveza rudarskih delavcev, koje nastopanje proti nam čisto ni bilo lepo in za koje taktiko ne moremo prevzeti polne odgovornosti. Vkljub temu je treba pomisliti, da bi njen poraz v tem slučaju ne bil naša zmaga, ampak zmaga kapitalistične družbe, ki bi razbila s tem najkrepkejšo borbeno enoto slovenskega proletariata, naše rudarje.

Zato ponavljamo nujen apel na delavstvo vseh tovarn: Izpolnite nabiralne pole za rudarje, ki jih je razposlala Strokovna komisija! Dvakrat dá, kdor hitro da!

Tudi mornarji na Jadranu so še vedno v stavki.

Tam je 4000 ljudi že sedmi teden v obupnem boju za biti in ne biti. To stavko vodi G. R. S. J.

Vlada stoji v enem, kakor drugem slučaju brezbrizno ob strani in podpira bolj kapitaliste, kakor delavce. Široka javnost stoji v mornarski stavki na delavski strani, v stavki rudarjev pa se pusti slepiti po plačanem meščanskem tisku in po predsodkih, ki jih ima napram delavskim organizacijam.

Železničarji in javni nameščenci so sklenili stopiti dne 3. t. m. v protestno stavko proti temu, da imajo samo 800 do 1000 in plače na mesec.

Ta stavka se je posrečila deloma le na Južni železnici. Vlada se pripravlja udariti s svojimi reakcionarnimi zakoni tudi na to brezpravno delavstvo, ker si je upalo napraviti korak skromnega protesta, ko prekipeva sila do vrhunca.

V Zagrebu je vlada aretirala tajnika socialističnega Saveza železničarjev in predsednika tamošnje Delavske zbornice sodruga Bogdana Krekiča! Tako se izpolnjuje to, kar vemo iz zgodovine: Proletariat, ki je med seboj razprt, in ki v bojih ne zna disciplinirati svojih sil, ampak se da voditi za nos demagogom — podlega navala besne reakcije, ki združuje proletariat v zaporih.

Ne moremo si kaj, da ne bi opozorili delavstva širom Slovenije, da se morajo voditi tudi delavski boji po nekem redu in po neki vrsti.

Kdor tira istočasno, ko stavka že skoro večina razrednega delavstva v Sloveniji, delavstvo še po drugih krajih v divje stavke, ta je neresen demagog ali od reakcije podkupljen izdajalec, ki s svojimi dejanji na to dela, da bi delavstvo v težki borbi za biti ali ne biti ne celi črti podleglo.

Jeseničani očitajo kovinarski centrali bremzanje, — ker je zanje brez skrajnega boja to dosegla, za kar se Trboveljčani v težki borbi šele borijo.

In tudi če bi ne, ali ni dolžnost vseh odgovornih faktorjev, ne poganjati taktkrat Jesenic v stavko, ko stavkajo Trbovlje.

Ako pa misli večina jeseniškega delavstva, da je drugače bolje, — naj poskusi! Potem naj se zaupa vodstvu Jake Zorga, ki bo s svojimi izrednimi sposobnostmi, ki jih je tako sijajno dokazal pri železničarjih, ki danes še 24 urne protestne stavke ne vzdrže, kmalu tudi Jesenice tako daleč pripravil, da bo tako.

Vsi te odrastli, vsi veste, kaj delate — samo poskusite, ako se vam zde izgledi tako vabljivi. Blagor mu, ki ga izmudrijo vzgledi, a malo je takih! — Večina verjame šele batinam, ki jih čuti na lastni koži. Tudi z neke druge strani smo dobili dopis, da se zdi tam sedanji moment najugodnejši za mezdno gibanje. Tej strani priporočamo, naj si dvakrat prečita naš uvodnik.

dveh stavkah kovinarjev — pri onih v Brodu na Savi in v tovarni »Ferrum« v Subotici.

Ob priliki štrajka v Brodu, je pisal en del neodvisnega tiska, da je poslal sodrug Blagoje Bračinac 200 stavkolomcev v Brod. Ko je izbruhnila stavka v Subotici, je pisal isti tisk, da je pošiljal Blagoje Bračinac iz Broda in iz drugih krajev stavkolomce v Subotico. Naivni čitatelji tega tiska so morali misliti, da je imel ta prokleti Bračinac cele bataljone stavkolomcev, razven tega pa še železnice na razpolago, da je mogel premetavati tako po naročilu in po svoji potrebi vsakih 24 ur stavkolomce, kakor je premetaval Mackensen svoje polke.

V koliko je pripomoglo tako pisanje »Organizovanega Radnika« in drugih neodvisnih listov k ustanovitvi »Saveza Delavcev Metalne Industrije in Obrti«, mi ne bomo razjasnjevali. Ali o tem, kako zelo da je tako pisanje demoraliziralo delavski razred in zlasti o tem, kako je tako pisanje delavstvo zavajalo in od ujedinevanja oddaljevalo, — o tem mislimo, da mora voditi račun vsak pravi prijatelj delavskega razreda in njegovega edinstva. Zato morajo vsi oni, ki teže za organizacijskim edinstvom delavskega razreda, predvsem v svojem delavskem tisku, na zboro-

vanjih in konferencah prenehati vporabljati stavkolomstvo kot orožje v medsebojni borbi. Oni se morajo odreči metodi, da prikazujejo nezavednost delavcev - stavkolomcev kot namero nasprotnih organizacije, ki skuša na ta način rušiti štrajke.

Da se vse to doseže, in da se konča namerno gojenje medsebojnega sovraštva med delavstvom, se mora najprej ugotoviti:

Ali je resnica, da so lomili organi Glavnega Radniškega Saveza štrajke nevtralnih sindikatov, ali ni?

Razčiščenje te situacije je prvi predpogoj za vsako nadaljnje delo za ujedinevanje strokovnega pokreta. Ugotoviti se mora, ali je »Glavni Radniški Savez« s svojimi sindikati res lomil stavke nevtralnih sindikatov. Če jih je, potem za tiste, ki so zakrivali te zločine ni več mesta v delavskem pokretu. Ako ni, potem jih mora tisk, ki je te laži objavljaj, tudi sama dementirati.

Da se ugotovi, kje je tu resnica in kje ni, je G. R. S. J. na predlog sodr. Bračinca zahteval, da se sestavi mešana komisija, ki naj ugotovi resnico o vzrokih propada kovinarske stavke v Subotici, o koem so trdili vsi neodvisni listi, da ga je zakrivil sodrug Blagoje Bračinac.

Po predlogu G. R. S. J. naj se sestavi ta komisija iz dveh zaupnikov Glavnega Radniškega Saveza in iz dveh zaupnikov neodvisnih organizacij.

Predsednik pa naj bo en član uprave Saveza grafičnih radnika iz Zagreba (ki je nevtralen in ni priključen ne eni ne drugi centrali).

Glavni Radniški Savez do 3. avgusta še ni dobil odgovora na ta predlog, kar se nam zdi zelo čudno, ker smo bili uverjeni, da bomo odgovor takoj dobili, trdno verujoč, da tudi G. R. S. O. ne bo imel ničesar proti taki komisiji, ki je edino sredstvo, da morajo zvedeti delavci v zadevi resnico. G. R. S. J. polaga na to važnost zlasti za to, da bi se v bodoče pri zedinjevalnih akcijah ne stavljal več zapreke, ki bi slonele na goli laži. (Po Radniških novinah.)

Dostavek uredništva:
Mi imamo v večini strokovnih organizacij iskrene zagovornike edinstva strokovnega pokreta.

Zlasti se dobro zavedamo, da želi tudi ogromna večina jeseniškega delavstva iskreno zblizanja in edinstva. Tudi mi smo zato goreči zagovorniki tega edinstva. Zato se nam zdi potrebno povedati, da je ostala naša taktika v tem pogledu neizpremenjena v kljub temu, da smo bili v zadnjih številkah prisiljeni odločno povedati, da taktike zabadljaja z nožem od zadaj ne bomo trpeli.

Taktika, koje končni cilj je organiziranje proletariata na temelju resnice in poštenja, in ki dela s svojimi skromnimi sredstvi na tem, da se zblizata v eno Amsterdam in Moskva — je naša taktika. V kolikor ga goni Moskva v zaslepljenosti proletariata v tako taktiko, kakor se zgoraj opisuje in kakor smo jo ravnokar na Jesenicah doživeli, — moramo nastopati proti njej. Z vsemi, ki te taktike ne odobravajo, ki nočejo razbijati, ampak graditi, — pa bomo delali radi skupaj in mogli bomo marsikaj napraviti, četudi stoje s svojimi simpatijami drugače na strani Moskve.

Naš zastopnik s. Svetek je na seji G. R. S. J. to taktiko toplo podprl.

V dneh, ko izgleda, da smo na Jesenicah dalje od ujedinevanja nego kdaj poprej, — se je izrekel G. R. S. J. za skupne akcije obeh organizacij, v ko-

likor podpirajo duševno edinstvo in ravno v dneh, ko smo bili prisiljeni zapisati marsikatero pikro besedo na račun neiskrene politike raznih emisarjev na Jesenicah, se je vršila v Beogradu prva skupna prireditev neodvisnih in amsterdamskih sindikatov v korist štrajkujočih pomorcev. In mi smo dejali sami pri sebi z notranjim veseljem: Med tistimi, ki utirajo pot temu novemu razvoju je bil tudi proletariat z Jesenic in njegova najplemenitejša stremljenja izvršujoča Pokrajinska strokovna komisija za Slovenijo. Tako se gradi lepša bodočnost, tako pa kot delajo različni emisarji, ki zanašajo k nam bojne metode z juga, se razbija vse.

Ko smo si tako povedali vso resnico, — smo si ostali kakor upamo prijatelji, ki bodo znali pošteno in premišljeno smer bolje ceniti nego doslej, vsako demagogijo pa bolje razumeti nego doslej.

K mezdnemu gibanju rudarjev.

V »Slov. Narod« z dne 2. avgusta št. 174 priobčuje nekdo — najbrže Trboveljska družba sama — poročilo o mezdnem gibanju rudarjev. Poročilo ima očviden namen prepričati javnost in merodajne faktorje, kako dobro se godi rudarjem pri Trbov. družbi, ter da delavstvo sploh ni imelo pravice staviti zahtev po povišanju mezd. Da pa javnost ne bo sodila po zlatih kurzijah tudi železnicarjev pri trb. premog. družbi smo prisiljeni, da povevemo tudi mi javnosti, da ji bo mogoče ustvariti si jasno sliko o položaju rudarjev.

Pisca omenjenega članka ne poznamo, mora pa biti precejšen čudak, ki si sam ni na jasnem, kajti po njegovem mnenju bi morale cene živil in obleki odgovarjati v zlati pariteti cene živlom in obleke pred vojno, kar pa ni res. V Švici, kjer je obdržal papirnati denar višino zlate paritete, so se cene življenjskim potrebščinam povišale za nad 60% od predvojnih cen. Razumljivo je, da so se tudi delavske mezde temu primerno povišale. Računanje na zlato pariteto danes ne more vesti do jasnosti glede vprašanja, ali imajo danes delavci sorazmerno iste plače kot so jih imeli pred vojno. Sezimo po primerih! Tkabnica v Št. Pavlu pri Preboldu računa danes za meter rujavega molina srednje vrste v švicarski valuti 72 centimov; pred vojno je stalo isto blago v isti švicarski valuti le 36 centimov. S tem mislimo, da smo dokazali, da za življenjske potrebščine ne odgovarja zlata pariteta in se pri delavskih plačah ne moremo na njo ozirati.

Članar pravi nadalje, da se je sklenilo l. 1922. mezdno pogodbo, s katero se je uredilo reguliranje plač in sicer na podlagi ugotovljenega indeksa; s tem se je ustvarilo bazo za urejevanje mezd potom / medsebojnega sporazuma.

Z dobrotami indeksne tabele se danes ne bomo podrobneje pečali. Omenimo naj le, da si je družba z objavo te indeksne tabele sama napravila spričevalo svojemu velikemu sočustvovanju do trpečega delavstva. Priporočamo Trbov. družbi, da uvede te indeksne številkke pri sebi, obenem pa naj opravlja ono delo, hi ga že leta in leta vrše izmognani rudarji. Ako izvedejo to, kar rudarji svetujemo, se bodo cene premoga takoj lahko znižale za 200% in ne zvišale za 200%, kakor to že dolgo časa nameravajo. In kar je najvažnejše:

Stavkolomstvo kot orožje v medsebojni borbi.

(Sodrug Bračinac kliče obrekovalce na odgovor. Obrekovalci si ne upajo pred nepristransko sodišče.)

Ne ene stavke še ni bilo, ki so jo vodile neodvisne organizacije, o katerih bi neodvisen tisk ne trdil, da je Glavni Radniški Savez s svojimi stavkolomci te stavke lomil.

»Glavni Radniški Savez« dobavlja stavkolomce, »Glavni Radniški Savez« sklepa dogovore s podjetniki, kojih delavci so v stavki in to za hrbtno delavcev, »Glavni Radniški Savez« toži stavkujoče policiji in provocira preganjanje, — to so bile dnevne novice, ki jih je serviral neodvisni tisk svojim čitateljem. V obtoževanju Glavnega Radniškega Saveza so se odlikovali zlasti stavkovni rokoborci iz kovinarskih stavk, ki so vodili organizacije, ki so od našega Saveza kovinarskih delavcev odpadle. A zakaj? Samo zato, ker so ti ljudje upali, da bodo ustanovili svoj Savez z neorganiziranimi stavkami in so mislili, da bodo na ta način zrušili Savez kovinarskih delavcev.

Kakor daleč se je v obrekovanju G. R. S. J., Saveza kovinarskih delavcev in naših strokovnih tajnikov tudi slo, — mi se bomo pomudili samo pri

to znižanje cen premoga bi imelo za posledico tudi padanje cen pri ostalih življenjskih potrebščinah; istočasno se bo pospešilo s tem konkurenčno zmoglost naše industrije na domačem trgu in obenem tudi na svetovnem trgu.

Doslej smo govorili le o posamezni delovni osebi. V omenjenem članku pa pisec trdi, da imajo rudarji Trbov, družbe 4500 žena in 9000 otrok (najbrže jih bo še več). Tukaj družba torej prizna, da mora preživljati rudar svojo ženo in poleg tega še povprečno dva otroka; nasprotno pa družba pri indeksnih številkah tega nikdar ni hotela priznati oziroma se po tem dejstvu ravnati. Usojamo si vprašati gospodo: od česa naj se preživljajo te rudarske žene? Ali morda od onih 3 dinarjev 75 par, ki jih dá družba poročenemu rudarju za ženo in 3 dinarjev 25 par za otroka?

Javnost naj o tem dobro premisli, kako naj rudar preživlja družino petih otrok z 20 dinarji dnevno. Tudi to gorje poizkusiti bi želeli gospodi. Nadalje člankar trdi, da bi imelo zvišanje mezd rudarjem slabe posledice za vso industrijo, najhujše pa bi bili prizadeti državni rudniki; trdi, da so trboveljski rudarji boljše plačani, kakor rudarji državnih rudnikov, ter da sploh obstoja nevarnost, da bodo rudarji državnih rudnikov preplavili trboveljske revirje in bo dana na ta način trboveljski družbi možnost, da bo poljubno diktirala rudarjem višino mezd. Ne delajte si skrbi, gospodje! — Rudarji se dobro zavedamo, da imamo pravico zahtevati za pošteno delo pošteno plačilo. To pravico imajo tudi rudarji v državnih premogovnikih. Zahtevamo kruha in naš boj gre le za tem, da ga dosežemo in če tudi z velikim ali z največjim naporom.

Resnica o Ljudski tiskarni.

»Naprej« poroča, da so zgubile z občnim zborom, ki se je vršil dne 15. julija t. l. delavske organizacije svoj prejšnji vpliv na Ljud. tiskarno. Resnica je ravno nasprotna: Na tem občnem zboru se je tiskarna za delavske organizacije končno javno rešila.

To se jasno vidi iz sedanje razdelitve delnic. Vsega delniškega kapitala je sedaj 2.500.000. Od tega kapitala je bilo dodeljenih, z delavskimi strokovnimi organizacijami v ozki zvezi stoječi Socialistični tiskovni zadrugi za 1.500.000 delnic, torej absolutna večina. Socialistična tiskovna zadruga bo odstopila en del teh delnic pozneje drugim našim organizacijam. Organizacije si obdrže na vsak način večino delnic. O obliki zveze med Socialistično tiskovno zadrugo in med našimi organizacijami bo izrekel končno besedo občni zbor, na katerem bodo odločevali delegati naših strokovnih organizacij.

Možni sta v tem oziru dve poti o kojih se bo tam odločilo: ena pot je ta, da bi bili člani zadruga za sprejem v zadrugo od organizacij predlagani delegati, ki ostanejo tako dolgo delegati, dokler nimajo organizacije tehničnih razlogov, da jih odpokličejo. Za to obliko govori potreba, da je treba v gospodarskih organizacijah znanja — vsled tega tudi gotove stalnosti. Druga pot

je ta, da bi postale članice Socialistične tiskovne zadruga posamezne osrednje organizacije kot take. Za eno, kakor za drugo pot se dajo najti razlogi. Pripravljani odbor se je odločil za enkrat za prvo obliko — končno javno pa bodo sklepali o tem od organizacij predlagani delegati.

Ker je torej večina delniške glavnice sigurno v rokah naših organizacij, je tudi tiskarna trdnje naša nego je bila kdaj poprej. Vsako drugačno govorenje in pisanje, je zavestno obračanje resnice. Kdo je pri tem položaju v odboru tiskarne je manjšega pomena: odborniki so le pooblaščenec večine delničarjev, — večine ki jo predstavljajo delavske organizacije.

Ta večina je izvolila na občnem zboru dne 15. t. m. sledeče osebe v vodstvo tiskarne:

V upravni svet: Predsednik: Viktor Eržen, podpredsednik: Dr. Milan Korun, odborniki: Fr. Svetek, Kilijan Jankovič, Alojzij Čeh, Melhijor Čobal, Štefan Dražil, Ivan Fava, Rudolf Golouh, Alb. Hrovatin, nadzorstvo: Albert Pelikan, Fr. Verhunc, Franc Koren; namestniki nadzornikov so: Filip Uratnik, Karl Tekavc.

Tudi v upravnem svetu samemu poroča »Naprej« docela neresnično. Prvič trdi, da je v tem odboru delavec samo — Eržen. V resnici pa so bili Svetek, Jankovič, Čeh še prod kratkim v delavnicah in pojdejo zopet tja, ako ne bodo več izvoljeni, da zastopajo delavske interese v delavskih organizacijah. Tekavc je še danes v delavnici. Pelikan je trgovski nastavljenec. Golouh je po prvotnem poklicu čevljar. Čobal, Dražil, Hrovatin in Verhunc so v odboru kot gospodarski strokovnjaki, ki so izšli vrhu tega vsi iz delavskih vrst. Ali se komu zdi, da morajo biti v važnih odborih samo taki delavci, ki se niso ničesar naučili? Tisti delavci, ki so se nekaj učili, vendar zato niso več nevređni zaupanja. Mi pa pravimo na to: Če bi to obveljalo, potem bomo zastopaj čekali socialistične družbe Socialistično družbo bodo vladali delavci, ki so se kaj naučili, in ki kaj znajo. Od duševnih delavcev proti katerim »Naprej« hujska sta v odboru le Dr. Korun in prof. Fava. Ona dva sta v odboru zato, ker sta se brez osbne koristi za tiskarno toliko trudila, da je v veliki meri njuna zasluga, da jo delavstvo danes ima in da si jo je moglo vkljub vsem težavam ohraniti.

Sploh pa je gonja »Napreja« proti duševnim delavcem nekaj socializma nevređnega. Brez duševnih delavcev socializma tudi nikdar ne bo.

Ali ve »Naprej« kaj je bil Karl Marks, kaj Friderik Engels, kaj je sam Lenin? Vse je od tega odvisno kakšni so ti duševni delavci. Kakih konštaplerjev in zmešanih filozofov nas res Bog varuj!

S tem smo povedali o Ljudski tiskarni vso resnico. Dostaviti moramo da bi bila za delavstvo v resnici brez-pogojno izgubljena, ako bi šlo po glavi »Naprejevega« urednika. Mi smo v ustmeni diskusiji radi pripravljani tudi to trditve dokazati, ako kdo to želi. Pisali pa o tem ne bomo več — in naj si piše kdo o stvari kakor hoče. Dostaviti moramo tudi še to, da je inel vsak pravico pri zadrugi sodelovati, in da se ni delalo tu nikakih političnih

razlik. Izključen je bil od sodelovanja le tisti, ki je sam hotel. In še to — le naj vsi vpoštevajo:

Pri Ljudski tiskarni se ni storil noben korak drugače, kakor po sklepih Strokovne komisije in celo okrožnih zaupnikov. V smislu teh sklepov smo ohranili delavskemu vplivu, zlasti vplivu strokovnih organizacij milijonsko premoženje. Pri tem položaju se hujskanje proti celi akciji ne more smatrati za drugo, kakor za neodpustljivo gospodarsko neresnost ali pa za demagogijo hudobno izdajstvo. Zato je izzvalo pri Strokovni komisiji opravičeno ogorčenje proti vsem, ki so podprli to neresnost ali izdajstvo, — nasprotujoč sklepom kompetentnega odbora.

Medstrokovni odbori.

V današnji številki objavljamo nov pravilnik za Medstrokovne odbore G. R. S. J., ki velja za celo državo.

Strokovna komisija za Slovenijo je sklepala o tem pravilniku na svoji seji z dne 7. avgusta in odredila, da se imajo konstituirati vsi medstrokovni odbori, ki se bodo na novo konstruirali, takoj po tem pravilniku.

Medstrokovni odbori, ki so sestavljeni na podlagi svoječasno od Strokovne komisije za Slovenijo razposlanega pravilnika, naj se najpozneje mesec dni po bjava novega pravilnika tako sestavijo, kakor predpisuje ta pravilnik.

Kot medstrokovni odbori naj bi se konstituirale glasom čl. 30 pravilnika in glasom sklepa Pokrajinske strokovne komisije tudi sedanje okrožne strokovne komisije.

Te okrožne strokovne komisije dosedaj nimajo nobenih pravil in nimajo v sestavi strokovne organizacije svojega organičnega mesta.

Dejansko pa so to medstrokovni odbori za večja mesta in predkraja.

Ta obseg, ki se ne krije ozko z občinskimi mejami, pa bi bilo pri večjih mestih tudi za medstrokovne odbore pripraviti.

Medstrokovni odbori za Maribor, Ljubljano in Celje naj ne obsegajo samo obratov na pravem mestnem področju, ampak tudi one iz predmestij in predkrajev, ki tvorijo z mestom zemljepisno in gospodarsko enoto.

Ti kraji pa morajo biti tako blizu mesta, da se je mogoče udeleževati članom sej in sestankov brez posebnih stroškov.

Tako organizirani medstrokovni odbori bodo to, kar so danes okrožne strokovne komisije.

Take medstrokovne odbore morajo dobiti predvsem večja mesta, kakor Ljubljana s predkraji, Maribor s predkraji, Celje s predkraji, Ptuj z okolico. Enako bi bilo postopati tudi pri industrijskih okrožjih, ki tvorijo zemljepisno in gospodarsko enoto. Taka industrijska okrožja so n. pr. Mežiška dolina, Jesenice, Liboje—Zabukovca. Samobesbi umevno je, da je ustanoviti medstrokovne svete v vseh krajih, kjer je več industrije.

Kako bodo medstrokovni odbori praktično izgledali?

Ožji medstrokovni odbor v Ljubljani in Mariboru bi obstojal po teh pravilih iz okrog 20 članov, širši medstrokovni odbor bi bil širši zaupniški zbor, — cel parlament, — za kojim bo stalo v resnici zaupanje delavstva.

Enako bodo medstrokovni odbori tudi v drugih krajih pravi izraz delavske volje.

Odveč bi bilo razlagati velik pomen teh institucij.

Seveda je potrebno od prvega početka, da se delokrog teh institucij natanko omeji.

Posamezna kolesca se morajo pri vsaki organizaciji medsebojno izpopolnjevati in se ne smejo med seboj treniti.

V pravilniku, ki ga je izdelal GRSJ je za to lepo poskrbljeno.

Zato priporočamo, da se postopa pri ustanavljanju medstrokovnih odborov in njih poslovanju natanko po tem pravilniku.

Pravilnik Krajevnih Medstrokovnih Odborov G. R. S. J.

Na podlagi svojega pravilnika in odobrenja g. ministra notranjih del št. 1822 z dne 24. II. 1922 predpisuje Glavni Radnički Savez Jugoslavije naslednji pravilnik za delovanje svojih krajevnih medstrokovnih odborov.

I. Sestoj.

§ 1.

Krajevne strokovne podružnice in krajevna poverjenišva central, priključenih G. R. S. J. ustanovijo v svrhu enotnejšega delovanja in medsebojnega podpiranja skupen medstrokovni forum, ki se imenuje »Krajevni medstrokovni odbor«.

V ta odbor vstopijo kot člani vsi predsedniki in tajniki vseh krajevnih strokovnih podružnic, razven tega poverjeniki onih osrednjih društev, ki nimajo v tem kraju toliko članov, da bi ustanovila svojo lastno podružnico.

§ 2.

V krajih, kjer se nahajajo osrednja društva, imajo tudi osrednja društva pravico do enega zastopnika v K. M. O.

§ 3.

Vse podružnice v G. R. S. J. včlanjenih društev, so dolžne vstopiti v K. M. O.

§ 4.

O tem, ali smejo sodelovati pri Krajevnih Medstrokovnih Odborih tudi podružnice osrednjih društev, ki G. R. S. J. že tri mesece niso obračunale kvote, sklepa G. R. S. J. po zaslišanju krajevnega medstrokovnega odbora.

§ 5.

V Krajevne Medstrokovne odbore lahko vstopijo s posebnim odobrenjem polnopravnih članov in G. R. S. J. tudi one podružnice ali poverjenišva, kojih centrale niso včlanjene v G. R. S. J., ki so pa članice Amsterdamske strokovne zveze. To pa velja samo do prvega kongresa teh central, ki ima sklepati o pristopu k G. R. S. J.

Ako kongres tega ne stori, preneha biti taka podružnica član K. M. O.

§ 6.

Vsi odborniki G. R. S. J. in njegov pokrajinski tajnik imajo pravico prisostvovati sejam K. M. O. z glasovalno pravico.

Ta zgodba je ena izmed mnogih in je navedena zato, da bodo čitatelji presodili, kakšne so bile gonilne sile, ki so sodelovale pri nagli rasti organizacij v tej dobi in kakšno je bilo njihovo delo.

Ko pa je začela zavzemati država napram delavstvu vsaj nekoliko pravičnejše stališče, se je začel organizirati kapital proti delavstvu v različnih zvezah, tako zlasti v Zvezi industrijev, ki se je ustanovila l. 1887.

V letih med 1890. do 1914. je izvajalo avstrijsko delavstvo mnogo mezdnih gibanj. Med največje je šteti rudarski štrajk v šlezko-moravskem revirju v letu 1900. in pasivno resistenco železničarjev v l. 1905. Tabela o stavkah jasno priča, kako je stopalo delavstvo v stavke vedno bolj premišljeno in kako se zmanjšuje vsled tega število zgubljenih stavk. Seveda vpliva na izgled stavk razven predpriprav tudi konjunktura. V letih gospodarske krize in depresije, — se večja tudi odstotek izgubljenih bilk.

(Dalje prihodnjič.)

Podlistek.

Postanek in razvoj strokovnih organizacij v Avstriji.

(Po Julij Deutschevi knjigi Geschichte der österreichischen Gewerkschaftsbewegung, sestavil F. U.)

(Dalje.)

Delo in boji.

Kdor bi po tej sliki sodil, da je bilo v tej dobi lahko delati v organizacijah, bi se seveda motil.

Organizacije so se v trdih bojih le polagoma uveljavljale. V teh bojih nam pričajo protokoli strokovnih kongresov, kjer pripovedujejo delegati organizacij v priprostitih besedah o težavah, s kojimi se imajo boriti. Tako pripoveduje n. pr. na rudarskem kongresu l. 1891 delegat Ivan Matušek:

Dne 23. septembra se je to-le zgodilo. Delavci so se posvetovali in so

sklenili zaprositi za povišanje plač in za osemurni delavnik. V ta namen so izvolili šest rudarjev v odbor in za govornike; med temi sem bil tudi jaz. Odločili smo se, da gremo k našemu predstojniku, in da mu predložimo našo prošnjo. Prišli smo v upravno poslopje in smo rekli vsi: — Mi ne bomo delali 12 ur. — Gremo ven, stojimo pred upravnim poslopjem, pa pride oskrbnik Anton Menhardt in pravi: — Kaj hočete? — Mi hočemo osemurni delavnik. — Gospod oskrbnik pa je rekel: Spravite se proč, tega vam ne morem dati!

Sklenili smo, da gremo k rudarskemu svetniku v Dombrovo in smo se napravili na pot. Tam so bili rudarji iste misli, kakor mi. Šli smo v Petwald, da bi vprašali tudi tamošnje sodruge, ali se z nami strinjajo. A žandarmerija je zato zvedela in nas je ustavila. Nas je bilo 1500 do 2000. Če bi bili hoteli rabiti silo, ali bi to ne bilo mogoče? — A nihče ni dvignil roke. Drugi dan, ko smo hoteli priti skupaj, je bilo vse z vojaki zasedeno. Nas se ni pustilo na delo in smo morali iti narazen ko ovce

na polju. Nekaj jih je šlo v Ostravo, da bi se posvetovali, kaj je storiti.

Tam so jih zaprli in oddali deželni sodnji v Tešinu.

Dne 27. zjutraj so zaprli tudi mene. Sedem tednov sem bil v preiskovalnem zaporu. Potem pa so me kot kolovodja in hujskača za 4 mesece zaprli. Vseh nas je bilo zaprtih 36, obsojenih pa 32.

Naše rodbine so brez kruha. Vse so nas vrgli iz stanovanj. Ali je to človeško? Prosil smo zopet za delo, da bi nam rodbine od lakote ne pomrle. Pa ne moremo priti več v delo, ker smo bili zaprti.

Kako nas zasledujejo in preganjajo, tega se sploh ne da povedati.

Čeprav že 3 mesece ne delamo, smo se odločili iti na kongres. Ko pa so to naši predstojniki zvedeli, kake težave so nam pri tem delali! Okrajni glavar iz Freistadta je ukazal policiji naj nas ne pustí stran, in naj nas na postaji zapre.

Mi pa smo šli pet ur daleč peš do postaje, da smo prišli sem in da nas niso zaprli. —

Stavki trajata dalje! Prva v rudarskih revirjih, druga na Jadranu. Pomagaj rudarjem in mornarjem!

II. Konstituiranje.

§ 7.

Krajevni medstrokovni odbor voli iz svoje srede predsednika, 1. in 2. tajnika, blagajnika in 3 preglednike. Ostali člani so odborniki.

§ 8.

V kraju, kjer obstojajo okrožna tajništva G. R. S. J. je tajništvo sestavni del K. M. O., okrožni tajnik pa je obenem 1. tajnik medstrokovnega odbora.

III. Zasedanje.

§ 9.

Krajevni Medstrokovni Odbor se shaja redno dvakrat na mesec na skupne seje. Dan seje določijo člani v medsebojnem sporazumu. Za slučaj potrebe, je upravičen predsednik sklicati izredno sejo.

§ 10.

Če so na dnevnem redu vprašanja večje važnosti, se skliče, ako K. M. O. to sklone, seja širšega Krajevnega Medstrokovnega Odbora.

Na takih sejah imajo sedež in glas vsi člani odborov in nadzorstev vseh podružnic, zastopanih v K. M. O.

§ 11.

Vsi delegati so dolžni udeleževati se sej K. M. O. Vsak delegat, ki ne more priti na sejo, je dolžan, da svoj izostanek pred sejo ali pa pri prihodnji seji opraviči.

§ 12.

Na mesto člana, ki bi trikrat zaporedoma ne prisostvoval sejam Krajevnega Medstrokovnega Odbora, je dolžna delegirati dotična organizacija, kateri ta delegat pripada, drugega delegata, ki bo svojo dolžnost redno vršil.

§ 13.

Poslovanje Krajevnega Medstrokovnega Odbora je permanentno.

IV. Delokrog poslovanja.

§ 14.

Dolžnost K. M. O. je, da skrbi za napredok splošnega strokovnega pokreta v svojem področju in delokrogu in to v smislu delovanja G. R. S. J., dalje, da vodi statično krajevnega strokovnega pokreta.

§ 15.

On ima gledati na to, da vršijo vse sindikalne (strokovne) podružnice in poverjenišтва točno svoje dolžnosti napram svojim centralam.

§ 16.

Krajevni Medstrokovni Odbori se ne smejo vmešavati v delovanje Osrednjih društev.

§ 17.

Na poziv pristojnega osrednjega društva, G. R. S. J., kakor ostalih strokovnih instanc je odbor K. M. O. dolžan dati na razpolago vsa pojasnila in navodila o strokovnem gibanju dotičnega kraja.

§ 18.

V notranje posle posameznih krajevnih podružnic se vmešuje K. M. O. le na izrecno zahtevo osrednjih društev ali G. R. S. J.

§ 19.

V izvanredno nujnih slučajih se ne sme vmešati K. M. O. v poslovanje posameznih podružnic, ali le takrat, če to takoj javi pristojnemu osrednjemu društvu in če njegov nastop odobri.

§ 20.

Na zahtevo G. R. S. J. se je pa K. M. O. tudi takrat upravičen vmešavati se v poslovanje podružnic, če je to proti volji pristojnega osrednjega društva.

§ 21.

Če se nahaja kaka podružnica pred meznim gibanjem, je dolžna obvestiti o tem medstrokovni odbor, ki prouči položaj in poda pristojni organizaciji svoje mišljenje o meznem gibanju.

§ 22.

Ako se začne v kakih podružnicah napačna stavka, ne da bi se o njej predhodno obvestil K. M. O., oziroma ne da bi pristojno osrednje društvo stavko odobrilo,

nima ta podružnica pravice do ugodnosti po § 28 tega pravilnika.

§ 23.

Pri vseh stavkah, ki jih vodijo organizacije, ki so po tem pravilniku priznane, delegira enega svojega člana, K. M. O. enega svojega člana, ki stavko vodi in stavljuje moralno podpira.

V krajih, kjer obstoja tajništvo G. R. S. J. pripade ta naloga v prvi vrsti dotičnem tajniku. Medstrokovni odbor pa mu pridel v pomoč še enega člana.

§ 24.

Sklepanje.

Glasuje se na vseh sejah K. M. O. javno. V slučaju, da so vsi predstavniki dveh podružnic proti predlogu, ki ga je večina sprejela, je potrebno, da se predloži ta zadeva v sklepanje širšemu K. M. O. širši odbor sklepa z navadno večino navzočih članov.

§ 25.

Ako je K. M. O. prepričan, da sklepi širšega odbora niso v soglasju z delokrogom Krajevnega Medstrokovnega Odbora ali z delovanjem G. R. S. J. ima obvestiti predno te sklepe izvrši o tem G. R. S. J. s prošnjo za mišljenje in nadaljna navodila.

§ 26.

Finanee.

Izdatke za Krajevne Medstrokovne Odbore nosijo včlanjene podružnice v sorazmerju s članstvom. Izdatki se krijejo s prispevki, ki jih pobira K. M. O. v svojem področju od članstva. Prispevki se smejo pobirati le na podlagi odobrenja G. R. S. J. S tem prispevkom pa se nikakor ne sme obremenjevati onega dela članskih

prispevkov, ki jih je odračunavati osrednjim društvom. Prispevki tudi ne smejo presegati iznosa 5 odstotkov rednih članskih prispevkov.

§ 27.

Za izdatke, ki so se izdali brez vednosti Krajevnega Medstrokovnega Odbora, odgovarjajo povzročitelji osebno.

§ 28.

Krajevni Medstrokovni Odbor ima pravico razpisati nabiranje prostovoljnih prispevkov za obče cilje pokreta ali za poedine pokrete v kraju.

§ 29.

Kot pomožni poslovni organi G. R. S. J. so dolžni voditi vsi medstrokovni odbori na svojih štampiljkah napis: Krajevni Medstrokovni Odbor G. R. S. J. Isti napis mora biti tudi na lokalu, kjer Krajevni Medstrokovni Odbor posluje.

§ 30.

Mesec dni po objavi tega pravilnika privzamejo vsi Krajevni medstrokovni sveti (krajevne komisije) ime Krajevnih Medstrokovnih Odborov G. R. S. J.

Ako bi postal kak Krajevni Medstrokovni Svet se po preteku tega roka, se ne bo smatral za organ G. R. S. J. in organizacije G. R. S. J. vanj ne bodo vstopale.

V Beogradu, 23. marca 1922.

Luka Pavičević,
tajnik.

Viljem Bukšeg,
Predsednik.

*

Za Slovenijo objavljeno glasom sklepa Strokovne komisije za Slovenijo z dne 7. avgusta 1923.

Naše organizacije.

Strokovna komisija.

Strokovna komisija za Slovenijo sklicuje za sredo dne 15. t. m. ob 9. uri dopoldne ustanovno zborovanje Krajevnega medstrokovnega odbora za Ljubljano in predkraje, ki se vrši v Mestn. domu s sledečim dnev. redom: 1. Otvoritveni nagovor; 2. Poročilo o organizaciji medstrokovnih svetov G. R. S. J.; 3. Konstituiranje odbora medstrokovnega sveta za Ljubljano in predkraje; 4. Smernice naše strokovne politike.

Ustanovnega zborovanja medstrokovnega sveta se imajo udeležiti v smislu čl. 1 in čl. 10 pravilnika za krajevne medstrokovne odbore vsi člani odborov in kontrol ljubljanskih podružnic vseh strok, ki so priključene Strokovni komisiji za Slovenijo, to je vseh podružnic kovinarjev, živilskih in oblacičnih delavcev, kemičnih delavcev, usnarjev, privatnih nameščencev in tobačnih delavcev. Razun tega imajo pristop vsi odborniki osrednjih društev in strokovni tajniki. — Vsako Osrednje društvo naj se pusti na občnem zboru zastopati.

Konferenca Okrožne strok. komisije v Mariboru. Za 26. avgusta t. l. sklicuje okrožna strok. komisija v Mariboru svojo redno letno strokovno konferenco, ki se bo vršila v posvetovalnici magistrata v Mariboru ob 8. dopoldne. Pristop imajo vse organizacije, ki se vodijo v evidenci strokovnega tajništva. — Vsem podružnicam strok. org. nalagamo, da nemudoma skličejo članske shode z dnevnim redom: volitev delegatov za strok. konferenco v Mariboru, ter sklepanje predlogov za konferenco. Na vsakih 50 članov se voli po enega delegata, ostanki čez 25 imajo tudi pravico do enega delegata. En sam delegat sme zastopati v slučaju, da ne more podružnica iz finančnih razlogov poslati opravičenih delegatov, tri glasove. Najkasneje do 17. avgusta se imajo predložiti vsi predlogi, kakor tudi delegati pismeno na okrož. strok. tajništvo, Maribor, Ruška cesta 7, poštni predal 22. — Priložiti se imajo tudi odrezki poštnih položnic za mesec junij 1923., kot dokaz, da se je s centralo redno obračunavalo, ter da se bo na

tej podlagi lahko verificiralo (priznalo) mandate. Dnevni red strokovne konference bo:

1. Poročila a) tajništva, b) blagajne, c) nadzorstva;
2. Organizacija in taktika;
3. Konzumna in produktivna združna organizacija;
4. Volitev strokovne komisije;
5. Slučajnosti. — Stroške delegacij trpe podružnice same. Delegati morajo od svojih podružnic prinesiti s seboj potrdilo s podpisom predsednika ter žigom kot dokaz, da je dotični res izvoljen ter poverjen z mandatom. Brez potrdila se ne bo priznavalo pri verificiranju mandatov.

Kovinarska stroka.

Resolucija o razmerah na Jesenicah.

Centralni odbor O. D. K. se je na svoji 15. seji z dne 4. VIII. 1923 obširno bavil z razmerami, ki so nastale na Jesenicah in ugotavlja sledeče:

1. Centralni odbor se zaveda, da mezdno gibanje pri K. I. D. še ni zaključeno, zato smatra za nujno potrebno opozoriti svoje članstvo na 18. avgust, ko se bodo na ponovni mezdni razpravi definitivno določale plače in druge v spomenici obsežene zahteve.

Iz tega razloga nasvetuje vsem kovinarjem na Jesenicah, naj se ne dajo razburjati od neodgovornih elementov, temveč naj z vsemi silami delajo na to, da bo delavstvo zedinjeno v eni mogočni falangi stalo pred zastopniki tovarne, tirjajo večji košček kruha.

3. Onim sodrugom, ki agitirajo za to, da bi se centrali prispevki odtegnili, priporočamo, naj natančno prečitajo društvena pravila in pravilnik in spoznali bodo — da so se težko pregrešili nad organizacijo.

4. Članstvo pa opozarjamo, naj se ne pusti zavajati k takim dejanjem, kajti ona podružnica, ki ne bi obračunala v pravem času, bi prišla v nasprotje z društvenimi pravili in pravilnikom in s centralnim odborom — ki je bil na kongresu zato izvoljen, da vodi organizacijo in čuva pravila in pravilnik.

5. Centralni odbor je rad pripravljeno preiskati vse pritožbe, ki se tičejo zadnjega meznega gibanja — priprav-

ljen je kaznovati vsakogar, če se ni ravnal po direktivah, ki jih je izdal centralni odbor.

6. Vendar se bo pa oziral le na priložbe tistih članov, ki so storili napram organizaciji vse svoje dolžnosti. Prave so dolžnosti, in kdor izpolnjuje dolžnosti, si je pridobil tudi pravice, katerih centralni odbor nikomur ne bo odrekal.

7. Še enkrat opozarja centralni odbor vse jeseniške kovinarje: »Med akcijo za izboljšanje vašega položaja vsi na branik!«

Ne dovolite nikomur razbijati vaših vrst!

Ne dovolite nikomur gaziti društvenih pravil in pravilnika!

8. Po zaključeni mezdni akciji, bo časa dovolj, da preiščemo kdo je proti enotnosti organizacije kaj zagrešil.

Do tedaj naj pa vsak skrbi, da bo točno izpolnjeval svoje dolžnosti, in da bo s tem omogočil, da bo organizacija brezhibno poslovala!

Naj se zavedajo vsi, da more centrala vršiti le napram onim podružnicam svoje dolžnosti, katere vrše svoje, kakor jih določajo pravila in pravilnik.

Na postojanke!
Centralni odbor Osrednjega društva kovinarjev v Ljubljani.

Žalostna slika z Jesenic. Kakor bo že vsem čitalcem »Delavca« znano, imamo na Jesenicah poleg drugih izobraževalnih institucij tudi Ljudsko vseučilišče, ki sklicuje redno vsak petek svoja predavanja. Na dnevnem redu teh predavanj je vedno kak važen predmet iz gospodarstva ali kulture.

Zadnji petek je predaval g. Zupančič o zgodovini železa in o plavžih. — Snov je predavatelj v zelo poljudnih besedah podrobno obdelal ter podkreplil z lepimi in strokovnjaško izbranimi statistikami. Predavanje je izpadlo tako lepo, da lahko rečemo, da je vsak okraden, ki ta večer ni bil navzoč. Zalibog je teh okradenih zelo mnogo — premnogo, kajti vseh poslušalcev je bilo 15—20. Mučno je bilo gledati, kako se predavatelj trudi čim jasnejše, čim razumljivejše govoriti in vse to — praznim stolom.

Zelo žalostno dejstvo!

In pomislite, med poslušalci skoro nobenega zaupnika in niti enega odbornika.

Kako naj potem podružnica kovinarjev napreduje, če jo pa vodijo ljudje, katerim je gospodarstvo in produkcijska teorija — španska vas? Ali more biti tarifna in mezdna politika takih odbornikov kaj vredna, če pa niti osnovnih nauk gospodarstva ne poznajo??

Kovinarjem na Jesenicah priporočamo naj v teh vprašanih premišlujejo in toplo jim priporočamo, naj se teh predavanj bolj udeležujejo, in naj ne verujejo onim celicam, ki pravijo, da se na teh predavanjih vzgajajo pacifisti. Zapomnite si Vi kovinarji, če boste hoteli kedaj odstraniti kapitalizem, boste morali sami znati voditi tovarne. In kdor Vas odganja od izobrazbe, Vas odganja od socializacije in od osvoboditve.

Eden, ki je bil navzoč.

Ravnanje z vajenci. V tovarni Zabkar v Ljubljani je zaposlen pomožni delavec Matevž Vešar, ki ne zamudi nobene prilike znositi se nad vajenci. Ta možičelj je »komunističnega« mišljenja in se zaletava v vajence samo radi tega, ker se trdno drže kovinarske organizacije.

Pomočnike, ki so člani O. D. K. prosimo, naj pri priliki dopovejo temu junaku, da ni ravno častno na ta način agitirati za svojo organizacijo. Če pa to ne bo pomagalo, je pa treba uporabiti močnejša zdravila.

Kemična stroka.

Shodi in sestanki. Vodstvo Osred. društva pozivlja članstvo v podružnicah, da se shodov in sestankov v vsakem mesecu točno in polnoštevilno udeležujejo, ter na shodih pridno raz-

Spomni se stavkujočih rudarjev in mornarjev in podpiši se na nabiralno polo!

pravlja, ker je le na ta način mogoče spoznati reakcijo kapitalizma in pomen enotne organizacije.

Moste. Gosp. Candoliniju, enako tudi njegovemu sodelavcu obratovodji Šubertu, svetujemo delavci kemične tovarne Moste, da prenehata s svojim terorjem. Če ne — bomo primorani priti z vsemi argumenti na dan. Kdo zanemarija dolžnosti v delu in ne dela v interesu države? — Kdor visoko leta nizko pade! — Kemični delavci.

Monopolska stroka.

Mezdno gibanje; tobačni delavci se lažni. Centr. Sav. mon. del. je meseca maja vložila spomenico za zvišanje plač monopolskemu delavstvu. Poteka pa že tretji mesec, a o zvišanju ni ne duha ne sluha. Uprava državnih monopolov noče slišati krika gladnih in obupanih delavcev, temveč mirno uživa svoj polletni dopust.

V kakšni mizeriji se nahaja tobačno delavstvo, naj povejo te le številke.

Sedanje plače znašajo.

I. kategorija — profesionisti — urne plače Din 1.— do 1.50 in Din 33.62 dnevne draginjske doklade.

II. kat. — pomožni delavci urne plače od 75 par do Din 1.50 in Din 25 draginjske doklade.

III. kat. — ženske — urne plače 30 par do 1 Din in 20 Din draginjske doklade.

Kako naj se delavec ali delavka s to plačo preživi??

Centrala Saveza monopolskih delavcev uvideva, da brez ostrejšega boja ne bo šlo.

Zato pripravljamo ostrejšo akcijo po vseh svojih podružnicah.

Ljubljanska podružnica je že sprejela tozadevne direktive in bo nudila centrali najboljšo oporo v njenem boju, ostalim podružnicam bo pa služila za vzor.

Na shodu, ki se je vršil 24. julija je ljubljansko tobačno delavstvo sklenilo, da se bo vse pripravilo za takrat, ko bo centrala pozvala svoje podružnice na plan. **Dokler mezdno gibanje ne bo končano, bo ljubljansko delavstvo plačevalo dvojne prispevke, da ojači svoj obrambni sklad.**

Ta sklep kaže, da se približuje 12. ura, in da uprava monopolov ne bo mirno spala in odlašala s povišanjem plač.

Ostalo organizirano delavstvo bo pa svojim tovarišem v tobačni stroki gotovo stalo ob strani.

Zivela solidarnost.

Usnjarska stroka.

Ne delajte na naš račun! Usnjarski delavci stoje že od 1. maja t. l. v mezdnem gibanju, a zadeva še do danes ni rešena. Za 4. julija je razpisala Inšpekcija dela v Ljubljani pogajanja, h katerim je prišel tajnik »Zveze industrijev« brez polnomoči (si je menda nalašč ni preskrbel. — A pustimo to! Zrno tega je, da za razpis pogajanj 4. julija Jugoslovanska strokovna zveza ni vedela, ker ni poslala k pogajanjem nobenega zastopnika, kar je prej vedno storila, ne da bi napravila kakšno vlogo, bodisi na Zvezo industrijev, bodisi na Inšpekcijo dela. — Gospod Polak kot predsednik odseka velike usnjarske industrije po eni, in podpornik Jugoslovanske strok. zveze po drugi, je uvidel, da se povišku, oziroma pritisku usnjarskih delavcev ne more izogniti, ter da bo prej ali slej moral zvišati plače. Izrabil pa je to za propagando za svojo stranko. Kot predsednik odseka usnjarske industrije je zavlekel povišek pri drugih tovarnah na Štajerskem, svojim delavcem pa je zvišal od 19. julija plače za 10%, češ, da je izvedla ta povišek Jugoslov. strokovna zveza. — Gospod Polak, dokažite, kdaj je Jugoslov. strok. zveza vložila mezdno spomenico? Sicer pa je glavno, — da ste uredili mezdne razmere deloma v smislu naše spomenice. — Zdaj pričakujemo, da boste storili isto kot predsednik odseka usnjarske industrije.

Dopisi.

Šoštanj. Kjer je delavstvo nezavedno, tam igra podjetnik-kapitalist zelo preračunjeno vlogo: z zvitiimi izgovori odvrta delavstvo od organizacije s tem, da se izgovarja, češ, organizacija delavcev je rodila organizacijo kapitalistov; ta organizacija je Zveza industrijev, ki danes ne pusti posameznim podjetnikom, da poljudno zvišujejo delavstvu mezde. Za nezavedne delavce je to res lepa limanica, na katero lahko nasedejo vsi nezavedneži. To lahko opazimo vsak dan, ko slišimo posamezne delavce: saj so naš gospod dobri in bi radi povišali plače, ali njihova organizacija jim tega ne pusti. Usojali bi se te nezavedne delavce vprašati: ali bi prenehala Zveza industrijev tudi takrat, ko bi ne bil organiziran v tovarnah noben delavec ali bi ta »gospod« izstopili iz »Zveze industrijev«, če bi se tudi njegovi delavci ne organizirali v svoji razredni organizaciji? Nikdar! Ker bi s tem nastopila za delavstvo najslabša doba, ker bi prvi dan podjetniki znižali svojim delavcem mezde za 25%. Ker se pa boje, da bi se v glavah delavcev ne zjasnilo, hočejo podjetniki na tak zviti način držati delavstvo v temi, da bi se jim ne spuntalo in se do zadnjega moža organiziralo. Kdor torej stoji izven organizacije, dela proti delavskim interesom in služi zavestno ali nezavestno izkoriščevalcem delavstva. Ne da imamo le tako delavstvo, ki misli, da se tudi brez organizacije dá kaj doseči, imamo tudi delavstvo, ki misli, da spada k vsakdanjemu kruhu tudi vera in narodnost. Da, tudi podjetniki bi danes ne imeli »Zveze industrijev«, ne bi želi tistih velikih uspehov, kakor jih žanjejo, če bi se v boju prerekali med katerimi zvezdami so prava nebesa in če bi se delili v toliko sekt, kolikor je ver in narodov. Toda vsi vidimo, če le nismo slepi, da sede v »Zvezi industrijev« katoličani, pravoslavni, mohamedanci in ne vemo katera verska sekta še. Ne le to! Tudi podjetniki, ki niso Jugoslovani, torej niso ljudje, ki govore isti jezik, kakor mi, so v Zvezi industrijev. Ne samo to! Vedno in povsod zastopajo interese kapitala, vedno in povsod jim je dobiček bog in vse, v čemur iščejo zadovoljstvo in svoje blagostanje. Ne narodnost, ne vera jih ne loči. Ločijo se pa zelo zelo od delavcev. Medtem ko oni posedujejo neizmerna bogastva in devetdeset delov zemlje, posedujejo delavci izključno le svojo delavno silo. Medtem ko je prvih 10 odstotkov, je revežev 90 odstotkov. In koliko časa naj še premišljujemo, da se odločimo za razredni boj, za boj revnih proti bogatim, za boj na življenje ali smrt? Ali se nam bodo odprle oči? Ali si bomo pustili še prikrivati obraz resnice od podjetnikov, ki imajo pred očmi neprestano le svojega boga: profit? Odprite oči, spoznajte resnico!

Vestnik „Svobode“.

Trbovlje. Odbor »Svobode« v Trbovljah je sklenil na svoji redni seji dne 20. t. m., da se pridruži trboveljska »Svoboda« resoluciji podružnice »Svobode« v Mežici in Črni in zahteva, da se skladi v omenjenemu roku izredni občni zbor Splošne delavske izobraževalne zveze »Svobode«.

U. D. R.

Izlet edinice Marks-Ljubljana na Jesenice-Dobravo skozi Vintgar na Bled dne 19. t. m. Upravni odbor je sklenil, dovoliti edinici Marks v nedeljo 19. t. m. izlet na Bled, če se prijavi najmanj 18 članov v kroju. Tozadevne vprašalne pole naj člani takoj izpolnijo ter oddajo kapetanu edinice. — **Spored za izlet bi bil naslednji:**

Zbirališče ob 4.30 pred južnim kolodvorom. Odhod vlaka ob 4.40 uri. — **Prihod na Jesenice ob 7. uri.** Na Jesenicah bi se na željo nekaterih tamkajšnjih delavcev vršilo predavanje v Delavskem domu z dnevnim redom: »Naloge in cilji UDR«.

Odhod iz Jesenic-Save ob 9.30 po poti mimo Javornika-Dobrave skozi Vintgar, kjer je bilo ob 12. v hotelu

»Vintgar« skupni obed. Iz Bleda se vrača vlak ob 21. uri in prihod v Ljubljano ob polnoči. Stroški za vožnjo,

obed in vstopnice bodo približno znašali 70 Din na osebo.

Načelstvo U. D. R.

Tedenski pregled.

Ljubljana, dne 7. avgusta 1923.

Proti pričakovanju se je koncem tedna raznesla vest, da je umrl predsednik Zedinjenih držav ameriških Harding. Pokojnik je bil izrazita osebnost in tipičen predstavnik republikanske stranke. Z odločnim nastopom je porazil pri zadnjih volitvah ideološkega Wilsona in s tem je krenila tudi ameriška zunanja politika drugo pot. Ves čas predsedovanja se je držal načel: »Amerika Amerikancem!« in »Evropa, pomagaj si sama!« Tekom njegovega predsedovanja se je Amerika aktivno udeleževala evropskih političnih mahinacij le, ko je iztirjevala dolgove evropskih držav.

Še eno izjemo poznamo: ureditev reparacijskega vprašanja, kjer je tudi posegel vmes Harding. Prizadeti bodo zelo pogrešali njegovega posvetovanja.

Njegov naslednik na predsedniškem mestu je Coolidge (izg. Kulidž), ki pripada konservativnim republikancem. Novi predsednik bo nadaljeval Hardingovo politiko, to je, on bo proti sodelovanju Amerike v Zvezi narodov, pač pa bo delal na to, da bo Amerika zastopana pri svetovnem razsodišču. — Obenem z njim je bil imenovan za podpredsednika Zedinjenih držav državni tajnik Huges (Hjus). Dosedanje razmerje Amerike do Evrope torej ostane neizpremenjeno, v kolikor ne bodo nanj vplivala potovanja zastopnikov raznih ameriških velefinančnih skupin. V Jugoslaviji se ustavi povodom svojega potovanja tudi finančni minister Zedinjenih držav.

Konferenca zastopnikov male antante v Sinaji je za nami. Rezultat je ta, da Poljska ne pristopi k mali antanti, pač pa so se omilile razmere med Čehoslovaško in Poljsko. Ako bo Poljska orientirana bolj proti zapadu, bo to zelo vplivalo tako na Romunijo, kakor tudi na našo državo. Prvi se ne bo treba bati nastopov z zapadne strani, dočim si odnošaje do Rusije uredi na zmernejši način, naši državi pa bo olajšano končno že urediti in določiti

svoje stališče do sovjetske vlade. Stališče, ki ga zavzema naša vlada napram Rusiji sedaj, ni modro, ako ga zremo z državnimi očmi. Na eni strani slepomišimo z raznimi dvoumnimi izjavami, da se ne zamerimo na nobeno stran, obenem pa podpiramo ruske kontrarevolucionarje, ki so pribegli v našo državo, in ki nam v zahvalo volunijo v prid tujim državam.

Tudi glede Nemčije si je evropska javnost hudo na nejasnem. Spor med Anglijo in Francijo je vedno ostrejši, pa se vendar vsak teden potlači, kar pač zahtevajo interesi velike antante, da se skupno nastopa proti Nemčiji, dasi bo pri tem pridobila le Francija. Aretacije v zasedenem ozemlju se množe. Z nemške strani se vrše napadi in atentati. Po vsem Poruhrju stavka industrijsko delavstvo. Pač trd oreh za Francijo!

Angleška vlada si prizadeva, da bi omogočila skupen odgovor Anglije, Francije, Belgije in Italije Nemčiji. — Italija se drži Angležev, meni pa, da o prelomu med Anglijo in Francijo ne more biti govora. Obetajo se objave nekaterih belih, sivih itd. knjig. (Tako se imenujejo zbirke zgodovinskih političnih dokumentov s komentarji vlade, ki jih izda.)

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Vse dopisnike obveščamo, da uredništvo zaključil list za zunanje dopisnike v ponedeljek zvečer, za ljubljanske dopisnike pa v torek zvečer. Zakasnele dopise objavimo v prih. štev.

V imenu Strok. kom. (P. odb. GDSJ.)

Izdajatelj: Franc Svetek.

Odgovorni urednik: Jože Berdajs.

Tiska tiskarna Makso Hrovatin.

Čevlji domačih tovarnen Peter Kozina & Ko z znamko »Peko« so najboljši in najcenejši. Zahtevajte jih povsod. Glavna zaloga na drobno in debelo: Ljubljana, Breg št. 20 in Aleksandrova cesta št. 1.

Splošno konzumno društvo „Posavje“ v Zagorju ob Savi

vabi

vse svoje člane na krajevne zборе, ki se bodo vršili:

v Velenju

dne 19. avgusta ob 10. dopoldne pri g. Raku v Velenju;

v Zagorju

dne 22. avgusta ob 4. popoldne v društvenih prostorih;

na Lokah

dne 23. avgusta ob 4. popoldne v društvenih prostorih

s sledečim dnevnim redom:

1. proučevanje in posvetovanje o računskem zaključku za l. 22/23.
2. posvetovanje in sklepanje o predlogih za občni zbor.
3. volitev krajevnega odbora in delegatov za občni zbor.

Glavni občni zbor

se bo vršil dne 2. septembra 1923 ob 2. popoldne v društvenem poslopju v Zagorju o. S. s sledečim

DNEVNIM REDOM:

1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. računsko poročilo za čas od 1. julija 1922 do 30. junija 1923.
3. poročilo nadzorstva.
4. sklepanje o čistem dobičku.
5. volitev nadzorstva (štiri članov).
6. volitev načelstva (dveh članov).
7. poročilo Zveze gospodarskih zadrug v Ljubljani o reviziji,
8. razne interpelacije in vprašanja.

Zagorje, dne 3. avgusta 1923.

Za nadzorstvo:

Jožef Repovž, predsednik.